

บทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำชุน
จังหวัดเพชรบูรณ์

**Roles of People in Forest Resource Restoration at
Nam Kor and Nam Chun Watershed Risk Areas, Phetchabun Province**

นที บินทวิหค

กิติชัย รัตน์ะ

สันต์ เกตุปราณีต

Natee Bintawihok

Kitichai Rattana

San Kaitpraneet

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

E-mail: natee-bth@hotmail.com

รับต้นฉบับ 1 เมษายน 2556

รับลงพิมพ์ 1 พฤษภาคม 2556

ABSTRACT

The objective of this research were to study socio-economic condition and role of people in forest resource restoration at the Nam Kor and Nam Chun, Watershed Risk Areas, Phetchabun Province. The questionnaire was designed for data collection and was used to interview 340 respondents residing in the targeted communities. The employed statistical analysis included percentage, means, maximum, minimum, and standard deviation that use for representing the general information of people. F-test and t-test were used for testing the hypothesis with the given significance level of 0.05 through computerized software package.

The results revealed that most respondent was female (51.2%) and graduated on primary school level .They were mostly social group member (54.1%). The main occupation was agricultural (64.4%).They mostly without subsidions occupation (60.9%).earned annual income ranging 50,000-100,000 baht (46.8%). They mostly owner of the land (69.4%) and domiciled at the area (71.5%).They mostly were Thai Ethnic group (90.3%). They had knowledge of the forest resource conservation in the watershed area and forest law at a high level (97.1% and 74.7%, respectively). They mostly received forest information (81.8%) and utilized forest resource (84.4%) They did not get training (80.3%). Acceptance in forest restoration work of the forest officers was at a mediam level. Problem on forest restoration in the watershed area was at a medium level. Regarding to people role, people role on forest restoration in the watershed area was at a medium level. In addition, factors affecting people role in forest resource restoration at the area

were ethnicity, training about forest and acceptance in forest resource restoration of the forest officers under the Project of Restoring and Developing the Nam Kor and Nam Chun, Watershed Risk Areas, Phetchabun Province.

Keywords: People roles, Forest Resource Restoration, The Nam Kor and Nam Chun Watershed Risk Areas, Phetchabun Province.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม และบทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ การเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไปของราษฎร ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test และค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.2 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 67.1 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 54.1 ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตร ร้อยละ 64.4 และไม่มีอาชีพ ร้อยละ 60.9 มีรายได้รวมต่อปีของครัวเรือน ในช่วง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 46.8 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง ร้อยละ 69.4 มีภูมิลำเนาตั้งเดิมอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน โดยกำเนิด ร้อยละ 71.5 มีเชื้อชาติไทย ร้อยละ 90.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 97.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 74.7 ส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องป่าไม้ ร้อยละ 81.8 เคยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 84.4 ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 80.3 การยอมรับการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูสภาพป่าของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอุปสรรคในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ชาติพันธุ์ การได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ การยอมรับการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับระดับบทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: บทบาทของราษฎร การฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์

คำนำ

สภาพพื้นที่ดินน้ำลำธารในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เสื่อมโทรม ดินง่ายต่อการชะล้างพังทลาย (soil erosion) เนื่องจากราษฎรเข้าบุกรุกทำกินปลูกพืชเกษตรอายุสั้นในพื้นที่สูงชัน ป่าธรรมชาติถูกตัดฟันไปมากเกินขีดจำกัด ซึ่งเป็น

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุทกภัยครั้งรุนแรง เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ทำลายชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรบริเวณตอนล่างของลุ่มน้ำไปเป็นจำนวนมาก

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา ที่มุ่งเน้นเฉพาะการจับกุมผู้กระทำผิด ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และปลูกฟื้นฟูลำพังเฉพาะหน่วยงานของรัฐ โดยมิได้ให้ราษฎรมี

บทบาทในการแก้ไขปัญหา นั้นว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะไม่สามารถแยกวิถีชีวิตของราษฎรและชุมชนในพื้นที่สูงออกจากพื้นที่ป่าได้ ราษฎรยังคงทำกินและเก็บหาของป่าในพื้นที่โครงการฯ ตามวิถีชีวิตดั้งเดิม ในขณะที่เดียวกันถ้าราษฎรให้ความร่วมมือ สอดส่องดูแล และมีบทบาทในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ น่าจะประสบความสำเร็จโดยไม่มีอุปสรรค ข้อขัดแย้งใดๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ที่เน้นการพัฒนาที่ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (community center approach) รวมทั้งบทบาทของภาคองค์กรชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น ต้องมีบทบาทในการอนุรักษ์ ป่า ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่บนพื้นฐานตามศักยภาพและทุนทางสังคม (social capital)

การศึกษาบทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำ มุ่งเน้นศึกษารายกร ในพื้นที่โครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัย ลุ่มน้ำก้อ-น้ำหูน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งถือเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารสำคัญที่ช่วยคุ้มครองระบบนิเวศและเอื้อประโยชน์จากทรัพยากร ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับราษฎรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันราษฎรยังคงใช้ประโยชน์จากป่า โดยการเก็บหาของป่า ลำสัตว์ ตัดไม้ และเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ ตามวิถีชีวิตดั้งเดิม ทำให้ยากต่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ จนส่งผลต่อการฟื้นฟูสภาพป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์ดั้งเดิม ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จะมีความสำคัญต่อการวางแผนหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของราษฎรในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่อาจมีผลต่อบทบาทของราษฎร เพื่อให้การกำหนดมาตรการ/แนวทาง ในการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและสภาพภูมินิเวศเป็นสำคัญ (กิตติชัย, 2549)

อุปกรณ์และวิธีการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จากข้อมูลพื้นฐานเอกสาร รายงานการวิจัย ค่าสถิติต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวนตัวอย่าง 340 ครัวเรือน และหาสัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้แนวทางของสุงงช (2526) แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random samplig) จนครบ 340 ตัวอย่าง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.1 สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และตัวแปรทุกตัวที่กำหนดไว้ตามกรอบแนวคิด และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเสนอต่อประธานที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษาร่วมเพื่อตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุง ให้เนื้อหาครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ การศึกษาให้มากที่สุด

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) เมื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามประธานที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษาร่วมแล้ว จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้านใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษาจำนวน 30 ชุด ซึ่งเครื่องมือวิจัยชุดนี้มีทั้งเครื่องมือที่วัดความรู้ความเข้าใจ และเครื่องมือที่สอบถามความคิดเห็น จะมีวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแตกต่างกันไป ดังนี้

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพป่า และกฎหมายป่าไม้ โดยใช้วิธีของ Kuder Richardson (KR-20) (พวงรัตน์, 2540) และใช้สูตรคำนวณหาค่าความแปรปรวน

ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำ ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8791 และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8054

การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความคิดเห็น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้แก่ บทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่โครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9580 และการยอมรับการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9276

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษานี้ใช้ประมวลผลด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ใช้เพื่อแสดงข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency distribution) จำนวนร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติอ้างอิง (inferential statistics) โดยการ ใช้สถิติ t-test ในการทดสอบสมมติฐานเมื่อตัวแปรอิสระแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และใช้สถิติ F-test ในการทดสอบสมมติฐานเมื่อตัวแปรอิสระ แบ่งตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป (บุญธรรม, 2537) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จะใช้วิธีของ Scheffe (เกียรติยศ, 2552) เพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่

ผลและวิจารณ์

ผลการศึกษาได้แบ่งรายงานเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในพื้นที่โครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษามี ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.2 มีอายุ 40-49 ปี มากที่สุด ร้อยละ 31.2 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 23.8 การศึกษาส่วนใหญ่ ประถมศึกษา ร้อยละ 67.1 รองลงมามีธยมศึกษา (ม.1-6)/ปวช. ร้อยละ 22.1 เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 54.1 อาชีพหลักส่วนใหญ่ทำการเกษตร ร้อยละ 64.4 ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 60.9 มีรายได้รวมของครัวเรือน 50,000-100,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 47.1 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้รวมของครัวเรือนมากกว่า 100,000 บาท ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง โดยมีที่ดินทำกินน้อยกว่า 5 ไร่ จำนวนร้อยละ 30.9 มีภูมิลำเนาเป็นคนตำบลนี้โดยกำเนิด ร้อยละ 71.9 มีเชื้อชาติไทย ร้อยละ 90.3 ส่วนใหญ่รับข่าวสารด้านป่าไม้จากผู้นำชุมชนคือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 66.8 กลุ่มราษฎรตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 80.3

1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

1.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

1.4 การยอมรับการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ปัญหาอุปสรรคในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ระดับบทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน

จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มราษฎรมีบทบาทด้านศักยภาพชุมชน(ด้านบุคลิกลักษณะ) มากที่สุด รองลงมาเป็นบทบาทด้านศักยภาพชุมชน (ด้านผู้นำชุมชน) ส่วนบทบาทด้านการสนับสนุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จากผลการศึกษา พบว่า ชุมชนจัดได้ว่ามีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ดัง Table 1

Table 1 Mean, standard deviation, and roles of people in forest resource restoration at Nam Kor and Nam Chun watershed risk areas, Phetchabun province.

Roles of people in forest resource restoration	X	S.D.	Level of roles
1. Afforestation to forest restoration	2.56	0.74	medium
2. Forest protection	2.35	0.74	medium
3. Supporting	2.31	0.78	medium
4. Community potential (overall)	3.30	0.48	medium
4.1 Community potential (characteristics)	3.55	0.55	medium
4.2 Community potential (activity/individual)	2.84	0.63	medium
4.3 Community potential (community leader)	3.52	0.54	medium
Total	3.00	0.39	medium

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่อาจจะมีผลต่อบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ราษฎรที่มีเพศต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมทุกบทบาท ในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ เท่ากัน คือ 3.00 คะแนน เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.550$; $p\text{-value} = 0.956$) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ราษฎรที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 40-49 ปี,

ช่วงอายุ 50-59 ปี, อายุต่ำกว่า 40 ปี และช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยภาพรวมทุกบทบาท เท่ากับ 3.04, 3.04, 2.99, 2.91 คะแนน เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ F-test พบว่า ราษฎรที่มีอายุต่างกันมีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=1.771$; $p\text{-value} = 0.152$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ม.1-6)/ปวช. กลุ่มราษฎรตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-6) กลุ่มราษฎรตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา-ปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการศึกษา มีค่าเฉลี่ยบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ เท่ากับ 3.05, 3.00, 2.98 และ 2.85 เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ F-test พบว่า ราษฎรที่มีระดับ

การศึกษาต่างกันมีบทบาทในการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.372$; $p\text{-value} = 0.251$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะถึงแม้ราษฎรจะมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน แต่ด้วยประสบการณ์ด้านการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ผ่านมา จึงทำให้มีความเข้าใจถึงทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมและของชุมชนเป็นอย่างดี

สมมติฐานที่ 4 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมกับการไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของราษฎรมีบทบาทในการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม มีค่าเฉลี่ยบทบาทในการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ เท่ากับ 3.03 และ 2.97 คะแนนตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ $t\text{-test}$ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่ม และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีบทบาทในการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ บทบาทภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.550$; $p\text{-value} = 0.122$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ราษฎรที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาชีพหลักในการรับจ้างทั่วไป กลุ่มที่มีอาชีพหลักในภาคเกษตรกรรม และกลุ่มราษฎรอาชีพหลักในการทำธุรกิจส่วนตัวและอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 2.98, 3.09 และ 2.99 คะแนนตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ $F\text{-test}$ พบว่า กลุ่มราษฎรที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน มีบทบาทภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.877$; $p\text{-value} = 0.155$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะราษฎรทุกคนต้องใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยตรง รวมถึงรับรู้สถานการณ์ของพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร และคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนและชุมชนจะได้รับ จึงทำให้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงไม่แตกต่างกันในเรื่องของการมีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างกลุ่มราษฎรมืออาชีพหลักที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ราษฎรที่มีอาชีพรองและไม่มีอาชีพรอง มีบทบาทในการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรองในภาคเกษตรกรรม กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรองนอกภาคเกษตรกรรม และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพรอง มีค่าเฉลี่ยของบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 3.05, 3.00 และ 2.96 คะแนน ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ $F\text{-test}$ พบว่า กลุ่มราษฎรตัวอย่างที่มีอาชีพรองกับไม่มีอาชีพรองต่างกัน มีบทบาทภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.938$; $p\text{-value} = 0.146$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 รายได้รวมของครัวเรือนของราษฎรต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูปัญหาการป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้รวมครัวเรือนมากกว่า 100,000 ขึ้นไป กลุ่มราษฎรที่มีรายได้รวมของครัวเรือนในช่วง 50,000–100,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้รวมของครัวเรือนน้อยกว่า 50,000 บาท มีค่าเฉลี่ยบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 3.04, 3.02 และ 2.97 คะแนน ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ $F\text{-test}$ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการมีรายได้รวมของครัวเรือนที่แตกต่างกัน มีบทบาทภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.094$; $p\text{-value} = 0.336$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 8 ราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกต่างหากจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพื้นที่ถือครอง กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 10 ไร่ และกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง 5-10 ไร่ มีบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 3.03, 3.01, 2.97 และ 2.96 คะแนน ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ F-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่างกัน มีบทบาทภาพรวมทุกด้าน ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 0.562$; $p\text{-value} = 0.640$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าถึงแม้ราษฎรจะมีขนาดพื้นที่ถือครองที่แตกต่างกัน แต่การที่ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพในภาคเกษตรกรรม ช่วงเวลาว่างจากการทำงานที่จะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จึงไม่แตกต่างกัน รวมทั้งการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในป่าต้นน้ำที่คล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้การเข้าร่วมในกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 ราษฎรที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกต่างหากจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนจังหวัดอื่น กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนตำบล/อำเภออื่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนตำบลในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน โดยกำเนิด มีค่าเฉลี่ยบทบาททุกด้าน (ภาพรวม) เท่ากับ 3.10, 3.00 และ 2.99 คะแนน ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ F-test พบว่า กลุ่มราษฎรที่มีภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกัน มีบทบาททุกด้าน (ภาพรวม) แยกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.375$; $p\text{-value} = 0.254$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 10 ราษฎรที่มีชาติพันธุ์ต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกต่างหากจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นไทยและม้ง มีค่าเฉลี่ยบทบาทภาพรวมทุกด้านเท่ากับ 3.03 และ 2.74 คะแนน ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีชาติพันธุ์ที่ต่างกัน มีบทบาทภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 7.171$; $p\text{-value} = 0.000^*$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มีทัศนคติความเชื่อ และแบบแผนการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตของชุมชน

สมมติฐานที่ 11 ราษฎรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกต่างหากจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้น้อยและกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้มากมีค่าเฉลี่ยของบทบาทภาพรวมทุกบทบาท เท่ากับ 0.44 และ 0.36 คะแนนตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า ราษฎรที่มีระดับความรู้น้อย และระดับความรู้มาก มีบทบาทภาพรวมทุกบทบาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.004$; $p\text{-value} = 0.997$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 12 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ของราษฎรต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกต่างหากจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้มากและกลุ่มราษฎรที่มีระดับความรู้น้อย มีค่าเฉลี่ยของบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากัน คือ 3.00 คะแนน เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้มาก และระดับความรู้น้อย มีบทบาทภาพรวมทุกด้าน

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.051$; $p\text{-value} = 0.959$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 13 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องป่าไม้ของราษฎรแตกต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้ข่าวสาร และกลุ่มราษฎรที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยของบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 3.02 และ 2.94 คะแนนตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ $t\text{-test}$ พบว่า การไม่เคยรับรู้ และเคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องป่าไม้ มีบทบาทภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.460$; $p\text{-value} = 0.145$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 14 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ และกลุ่มราษฎรที่ไม่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้มีค่าเฉลี่ยบทบาทภาพรวมทุกด้านเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.96 คะแนน เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ $t\text{-test}$ พบว่า กลุ่มราษฎรที่ไม่ใช้และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ มีบทบาทภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.126$; $p\text{-value} = 0.261$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 15 การได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ของราษฎรแตกต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้มีค่าเฉลี่ยของบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 3.16 และ 2.96 คะแนน ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดย

ใช้ค่าสถิติ $t\text{-test}$ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ และกลุ่มราษฎรที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ มีบทบาทภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($t = -3.864$; $p\text{-value} = 0.000*$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ ย่อมมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าต่อการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้มาก่อน

สมมติฐานที่ 16 การยอมรับของราษฎรในการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการยอมรับมาก กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการยอมรับปานกลาง และกลุ่มราษฎรที่มีระดับการยอมรับน้อย มีค่าเฉลี่ยบทบาทด้านบทบาทภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 3.47, 2.97 และ 2.66 คะแนนตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ $F\text{-test}$ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการยอมรับการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 40.704$; $p\text{-value} = 0.000*$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากราษฎรในพื้นที่ที่มีสัมพันธที่ดี และยอมรับแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ย่อมให้ความร่วมมือแก่ทางโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่มีทัศนคติเชิงลบต่อเจ้าหน้าที่โครงการฯ สรุปการทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (ภาพรวมทุกบทบาท) ดัง Table 2

Table 2 Results of hypothesis testing between factors Independent variables and dependent variables.

Independent variables	t	F	p
1. Gender	0.550 ^{ns}		0.956
2. Age		1.771 ^{ns}	0.152
3. Education level		1.372 ^{ns}	0.251
4. Social group member	-1.550 ^{ns}		0.122
5. Main occupation		1.877 ^{ns}	0.155
6. subsidiaries occupation		1.938 ^{ns}	0.146
7. Annual household income		1.094 ^{ns}	0.336
8. Size of land holding		0.562 ^{ns}	0.640
9. Domicile		1.375 ^{ns}	0.254
10. Ethnic group	7.171		0.000*
11. Knowledge about forest resource conservation in watershed areas.	0.004 ^{ns}		0.492
12. Knowledge about forest law	-0.051 ^{ns}		0.959
13. Receiving forest information	-1.460 ^{ns}		0.145
14. Forest resource utilization	-1.126 ^{ns}		0.261
15. Training about forest	-3.864		0.000*
16. Acceptance for the forest officials' reforestation practice under the Project of Restoring and Developing the Nam Kor and Nam Chun, Watershed Risk Areas		40.704	0.000*

Remarks: * : Statistical significance difference level of 0.05

^{ns} : Non statistical significance difference

สรุป

การศึกษายาทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำขุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาดม วัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร ราษฎรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.2 มีอายุ 40-49 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ประถมศึกษา ร้อยละ 67.1 เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 54.1 อาชีพหลักส่วนใหญ่ทำการเกษตร ร้อยละ 64.4 ส่วนใหญ่มีรายได้รวมของครัวเรือน 50,000-100,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 47.1 ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองเป็นของตัวเองในรูปแบบ กบท.5 นส.3 สค.1 สปก.4-01 โฉนด รวมเป็นร้อยละ

69.4 โดยมีที่ดินทำกินน้อยกว่า 5 ไร่ จำนวนร้อยละ 30.9 มีภูมิลำเนาเป็นคนตำบลนี้โดยกำเนิด ร้อยละ 71.9 มีเชื้อชาติไทย ร้อยละ 90.3 ส่วนใหญ่รับข่าวสารด้านป่าไม้จากผู้นำชุมชนคือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 66.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 80.3

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก

4. การยอมรับการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำขุน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง

5. ปัญหาอุปสรรคในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

6. ระดับบทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง

7. ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของราษฎรในการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ชาติพันธุ์ การได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ การยอมรับการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูสภาพป่าของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ 1) จากผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปว่า ปัจจัยด้านกลุ่มชาติพันธุ์ การฝึกอบรมด้านป่าไม้และด้านการยอมรับของราษฎรในการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่างกัน มีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงควรมีข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรทุกชาติพันธุ์มีบทบาทตั้งแต่เริ่มต้นในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจ การวางแผน เพื่อให้มั่นใจว่าอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง 2) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เพิ่มการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมและการทำให้ชุมชนทราบว่าตนเองเป็นผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูและอนุรักษ์ รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ และ 3) ควรให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำโครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ และหน่วยงานป่าไม้ในพื้นที่ใกล้เคียงเน้นการปฏิบัติงานเชิงรุก มุ่งเน้น

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และให้ราษฎรมีบทบาทในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้มากขึ้น โดยการประสานงานร่วมกับภาครัฐ/เอกชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทั้งในด้านการป้องกัน ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ภายใต้นโยบายการจัดการแบบร่วมมือกัน (co-management) ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน พร้อมทั้งน้อมนำแนวพระราชดำริมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา โครงการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยลุ่มน้ำก้อ-น้ำซุน จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และวิถีชีวิตชุมชน อันเป็นส่วนหนึ่งของการลดข้อขัดแย้งในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ได้เป็นอย่างดี

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กิตติชัย รัตนะ. 2549. การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยาศาสตร์มหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. 2552. ระเบียบวิธีวิจัย. โรงพิมพ์ครองช่าง, เชียงใหม่.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2537. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. แอนด์ บี พิมพ์ซิ่ง, กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีเตรียมโครงการวิจัยทางพฤกษศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักงานทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุบงกช จามิตร. 2526. สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Yamane, T. 1973. *Statics: An Introductory Analysis*. 3rded.. Harper International Edition, Tokyo.